

Informacje z przeprowadzonych konsultacji społecznych
 w sprawie projektu Programu opieki nad zabytkami Powiatu Wrocławskiego na lata 2022 – 2025

L.p.	Nazwa podmiotu składającego uwagi	Aktualny zapis Programu	Proponowane zmiany	Uwzględnione uwagi/wnioski w Programie
1.	Parafia św. Józefa w Żórawinie Ks. dr Cezary Chwilczyński - proboszcz cezary.chwilczynski@gmail.com 603 430552	Strony 33-41. Zabytki Sakralne.	W prezentacji zabytków sakralnych nie uwzględniono kościoła św. Trójcy "Dolnośląskiej Perty Manieryzmu". Jest to jeden z najcenniejszych zabytków na Dolnym Śląsku. Obecnie jako jedyny zabytek w Powiecie Wrocławskim, i jeden z nielicznych na Dolnym Śląsku zgłoszony jest do wpisania przez Prezydenta RP na prestiżową listę "Pomników Historii". Uzyskał już w tej sprawie pozytywne opinie i rekomendacje Wojewódzkiej Konserwator Zabytków oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.	Strona 41. Zabytki Sakralne <u>Kościół pw. Świętej Trójcy w Żórawinie (gm. Żórawina).</u> Wzniesiony na zrębie dawnego gotyckiego kościoła z XIV w. Kościół jest cennym przykładem architektury z początku XVII w. Położony na warownym cmentarzu, będącym wysepką otoczoną wodami Żurawki. Kościół jest świątynią orientowaną, jednonawową z wyodrębnionym, dwuprzęsłowym prezbiterium. Do trójprzęsłowej nawy od strony zach. przylega kwadratowa wieża. Od strony płd. do nawy przylega prostokątna kruchta, od płn. zaś trzy prostokątne aneksy o różnorodnej wielkości. Do wieży przylega aneks z klatką schodową, do nawy kruchta, do prezbiterium dwukondygnacyjny aneks mieszczący zakrystię oraz powyżej dwuprzęsłową empore-łóżę konsystorską. Wokół kościoła w obrębie wysepki znajdował się cmentarz, otoczony umocnieniami ziemnymi zaprojektowanymi prawdopodobnie przez Albrechta von Sabischa z Wrocławia z I połowy XVII w. Obecnie wał ten jest częściowo zniszczony, a narożnik płn. - zach. całkowicie zniwelowany. Wystrój wnętrza kościoła jest bardzo bogaty. Na sklepieniach zachowała się częściowo manierystyczna polichromia datowana na lata 1600-1615. W prezbiterium znajduje się przedstawienie Trójcy Świętej w asyście Czterech Ewangelistów. Na sklepienia nawy głównej przedstawienie m.in. zmartwychwstania umarłych, Sądu Ostatecznego oraz wizerunki Panien Mądrych i Głupich. dopełnieniem dla scen i postaci jest bogata dekoracja ornamentalna wypełniająca sklepienia i ściany. Ołtarz główny, manierystyczny datowany na lata 1604-1605 jest przypisywany Gerhardowi Hendrikowi. Z początku XVII w. pochodzi empora mieszcząca łóżę konsystorską, która podczas nabożeństw była zarezerwowana dla właścicieli Żórawiny, co świadcza

			znajdujące się na polichromii herby rodziny Hanniwaldtów oraz von Schweidingerów. Ważną rolę odgrywały także emporie nawy głównej, mieściła się tam loża szlachecka, na której zasiadali goście Adama von Hanniwalda, fundatorzy m.in. Gottfried Utthamann i Daniel Rindfleisch. Na balustradzie empor cykl obrazów olejnych poświęconych Pasji Chrystusa. dopełnienie dekoracji malarskiej stanowią liczne herby patrycjuszy i szlachciców, które mieszczą się przed siedziskami zarezerwowanych przez nich. Kolejnymi pamiątkami po Hanniwaldtach są dwa manierystyczne epitafia. Pierwsze z nich upamiętnia rodziców Adama von Hanniwalda - Simona i Ewę. Drugie epitafium dedykowane jest Adamowi von Hanniwaldtowi i jego żonie Catherinie.
	Strona 26. Rozdział Turystyka	1. Nie uwzględniono Festiwalu "Lato z Muzyką w Dolnośląskiej Perle Manieryzmu". W ramach projektu m.in. koncertowali muzycy Narodowego Forum Muzyki. Dyrektorem artystycznym projektu jest maestro Andrzej Kosendiak. Najbliższe wydarzenie tegoroczne to koncert plenerowy Filharmonii Dolnośląskiej na wyspie kościelnej w dniu 29 sierpnia 2021r. "Twoim jest serce me" podczas którego wykonane zostaną najpiękniejsze arie i duety operowe. 2. Koncerty noworoczne w kościele św. Józefa w Żórawinie z udziałem gwiazd polskiej piosenki. Koncertowali m.in.: Skaldowie, Eleni.	Strona 27. Rozdział Turystyka 1. (...) - Festiwal "Lato z Muzyką w Dolnośląskiej Perle Manieryzmu" w Żórawinie (gm. Żórawina), 2. Informacje ta nie została zawarta, ze względu na to, że wymieniono tu wybrane imprezy kulturalne o charakterze ponadgminnym. Nie jest możliwe uwzględnienie wszystkich, które odbywają się w poszczególnych gminach.

			Strona 49. Zabytki archeologiczne z terenu powiatu wrocławskiego <i>Terenu wokół kościoła św. Trójcy to budowla obronna otoczona fortyfikacjami typu holenderskiego. Bardzo dokładne badania archeologiczne prowadzone były przez Politechnikę Wrocławską w latach 80 XX wieku. Dokumentacja tych badań znajduje się w archiwum WKZ. Całość terenu wokół kościoła na wyspie wpisane jest do rejestru zabytków i całość terenu wraz z bastionami obronnymi została zgłoszona do wpisania przez Prezydenta RP na listę "Pomników Historii". Projektantem fortyfikacji obronnych był mistrz Von Linden, który projektował też fortyfikacje dla Wrocławia i Gdańska.</i>	Strona 49 Uwagę tą uwzględniono i dodano w rozdziale 5.3.1 Zabytki nieruchome Powiatu Wrocławskiego. <u>Obiekty obronne</u> Drugi akapit Do obiektów o charakterze obronnym zaliczyć można także kościoły obronne (m.in. kościół pw. Świętej Trójcy w Żórawinie (...))
--	--	--	--	---

2.	Gmina Siechnice Mariusz Różnowicz, zastępca Burmistrza Siechnic ul. Jana Pawła II 2 55-011 Siechnice tel. 71/78609 01 biuro@umsiechnice.pl	(Strona 25) Turystyka	Drugi akapit nt. szlaków pieszych należy uzupełnić o informację dotyczącą szlaku pielgrzymkowego - Droga Św. Jakuba Ciekawym szlakiem biegnącym przez teren gminy Siechnice jest szlak VIA REGIA - Droga św. Jakuba. Droga ta wchodzi w skład powstających od kilkunastu lat, podobnych szlaków w całej Europie. Oznaczone symbolem muszli drogi św. Jakuba przeznaczone są dla pielgrzymów mogących zwiedzać ciekawe miejsca wzdłuż wyznaczonych tras, m.in. poznawać miejsca kultu religijnego w Europie. Na terenie gminy Siechnice "droga św. Jakuba" prowadzi przez miejscowości: Grodziszów, Zębice, Prawocin, Siechnice, Blizanowice, Trestno. Trzeci akapit uzupełnić o informacje nt. biegu ulicznego w Siechnicach, o Puchar Burmistrza Siechnic, który odbywa się ulicami miasta rokrocznie (wiosną) na dystansie 5 i 10 km. W szóstym akapicie proponuję uzupełnić tekst o informację, że: Turystyka konna prowadzona jest również w gminie Siechnice, gdzie doskonalić i uczyć się jazdy konnej można w Stadninie "Durok" w Duroku oraz na "Ranchu" w Groblicach.	(Strona 25) Turystyka	(...) Przez teren powiatu przebiega również szlak pielgrzymkowy - Droga Św. Jakuba (gm. Sobótka, Kąty Wrocławskie, Siechnice). Jest to popularny szlak pątniczy prowadzący z wielu różnych stron Europy do Santiago de Compostela w północno-zachodniej Hiszpanii, gdzie według legendy znajduje się grób św. Jakuba Większego Apostoła. Symbolem szlaku jest żółta muszla przegrzebka, nazywana też muszlą świętego Jakuba, na niebieskim tle. (...) Ponadto w gminach odbywają się także biegi uliczne na różnych dystansach. Nie jest możliwe uwzględnienie w Programie wszystkich wydarzeń, które odbywają się w poszczególnych gminach. (...) Turystyka konna prowadzona jest również w pozostałych gminach powiatu wrocławskiego. Nie jest możliwe uwzględnienie w Programie wszystkich stadnim, które występują w poszczególnych gminach.
		(Strona 35) Wybrane zabytki sakralne z terenu powiatu wrocławskiego	Zasadne jest dopisanie informacji nt. kościoła - obecnego sanktuarium w Świętej Katarzynie między innymi o jego wzmiankowaniu już w 1257 roku. Jest to kościół późnoromański,	(Strona 41) Wybrane zabytki sakralne z terenu powiatu wrocławskiego	Kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Świętej

			jednonawowy z nawą i prezbiterium z XIII wieku, wieża i zakrystia z około 1500 roku. Częściowo zachowane mury kościoła wzniesione z cegły o układzie wendyjskim. W południowej ścianie nawy zachowana baza talerzowa portalu. Na ścianach podokapowe fryzy: nałęczkowy i kratowy. Dlaczego wśród wybranych zabytków (w "kategorii" obiekty sakralne) nie ma też innych obiektów z terenu gminy Siechnice z miejscowości: Kotowice, Radwanice oraz Trestno, które są wpisane do rejestru zabytków ?	<u>Katarzynie (gm. Siechnice).</u> Kościół wzmiankowany w 1257 r., obecny zbudowany w XIII w. Uległ pożarowi w 1720 r. Odbudowany w latach 1743-48. W latach 1552-1654 kościół służył protestantom. Do zakazu przez władze pruskie w 1800 r. odprawiano msze w języku polskim. Kościół późnoromański, orientowany, murowany, jednonawowy z nawą i prezbiterium z XIII w., wieża i zakrystia z ok. 1500 r. Częściowo zachowane mury kościoła wzniesione z cegły o układzie wendyjskim. W południowej ścianie nawy zachowana baza talerzowa portalu. Na ścianach podokapowe fryzy: nałęczkowy i kratowy. Wyposażenie kościoła jest głównie barokowe. Ze względu na bardzo dużą ilość zabytków z terenu powiatu wrocławskiego wpisanych do rejestru zabytków (łącznie 292), w Programie zostały szczegółowo opisane tylko niektóre zabytki w poszczególnych kategoriach (m.in. sakralne, rezydencjonalne, cmentarze, zabytkowe parki, obiekty obronne, budynki użyteczności publicznej, zabytki techniki). Nie jest możliwe opisanie każdego z obiektów. Wszystkie zabytki z poszczególnych gmin, wpisane do rejestru zabytków, uwzględnione są w tabeli nr 2 (strona 51-65).
		(Strona 48) "W gminie Siechnice fortyfikacje twierdzy pierścieniowej występują w miejscowościach: Bieńkowice, Iwiny, Radwanice i Żerniki Wrocławskie" brakuje miejscowości Biestrzyków	Bieńkowice nie są miejscowością, tylko osiedlem, znajdującym się we Wrocławiu i nie są częścią gminy Siechnice. W obiektach obronnych należy dopisać wieżę obronną w Biestrzykowie ponieważ należy ona do grupy najlepiej zachowanych na Śląsku wieżowych siedzib obronnych.	(Strona 49) (...) W gminie Siechnice fortyfikacje twierdzy pierścieniowej występują w miejscowościach: Iwiny, Radwanice i Żerniki Wrocławskie (Punkty Oporu Piechoty 18, 18a, 19, 21). Drugi akapit Do obiektów o charakterze obronnym zaliczyć można także kościoły obronne (m.in. kościół pw. Świętej Trójcy w Żórawinie, kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Świętej Katarzynie czy kościół pw. Wniebowstąpienia w Jasz kotle) a także wieżę obronną w Biestrzykowie (gm. Siechnice), należy ona do grupy najlepiej zachowanych na Śląsku wieżowych siedzib obronnych.
		(Strona 48/49) Zabytki techniki, obiekty przemysłowe	Błędna nazwa elektrociepłowni. Powinno być napisane "Czechnica". Budowa elektrowni (obecnie	(Strona 50) (...) elektrociepłownia „Czechnica” (kompleks zabytkowych budynków został zaprojektowany na początku XX w.).

		"(...) elektrociepłownia "Czachnica" z przełomu XIX/XX w."	elektrociepłowni) miała miejsce w XX wieku.	
		(Strona 60/61) Informacje w tabeli	Lista zabytków zespołu klasztorno-szpitalnego ss. Pasterek nie pokrywa się z listą aktualną na dzień 30.06.2021 r. opublikowaną przez Narodowy instytut Dziedzictwa. Przy pozycji 11 jest wpisana niewłaściwa nazwa lokalizacji. Chodzi o cmentarz przy klasztorze (ul. Dąbrowskiego 8), a nie o inny cmentarz, znajdujący się "przy drodze na Żerniki" czyli w innej części miejscowości Święta Katarzyna (?). Cmentarz i klasztor znajdują się przy drodze do Sulimowa.	(Strona 62) Kaplica cmentarna na d. cmentarzu przyklasztornym. ul. Dąbrowskiego 8.
		(Strona 68) Informacja w tabeli: "kapliczka z ok. 1500 r. na koronie muru cmentarnego"	Prawdopodobnie autorowi chodzi o kapliczkę która jest wyeksponowana przy wejściu do kościoła na kamiennej kolumnie.	(Strona 70) (...) (kapliczka przy wejściu do kościoła na kamiennej kolumnie) (...)
		(Strona 68) Informacja w tabeli: "Mokry Dwór, Przy pałacu, Rzeźba św. Małgorzaty w kapliczce"	O jaki pałac w Mokrym Dworze chodzi? Według mojej wiedzy (i ewidencji zabytków) nie ma w tej miejscowości żadnego pałacu. O ile ta figura istnieje, może warto wskazać prawidłową lokalizację?	(Strona 70) Przy dawnym pałacu (pałac spłonął w 1945 r. i ostatecznie został rozebrany w latach 70-tych XX w.) <i>[Pałac stanowił majątek poklasztorny Św. Wincentego. Powstał przed 1710 r. i do 1810 stanowił własność klasztoru Św. Wincentego. Potem właścicielem była rodzina Wagnerów. Finalną formę uzyskał w 1697-1710 podczas przebudowy autorstwa Christopha Hackera. Spłonął w 1945 r. i ostatecznie został rozebrany w latach 70-tych XX w.]</i>
		(Strona 68) Informacja w tabeli: "Siechnice, Na pd. krańcu wsi, Krzyż pokutny"	Siechnice nie są od ponad dwudziestu lat wsią tylko miastem. Krzyż znajduje się na cmentarzu przy ul. Prawocińskiej, a nie na "krańcach" miejscowości.	(Strona 70) Na cmentarzu przy ul. Prawocińskiej

		(Strona 78) Błędne informacje w tabeli GPOnZ	W tabeli GPOnZ dla gminy Siechnice jest zapisane "Opracowany (brak zarządzenia)" - nie opracowano programu ochrony zabytków dla gminy Siechnice. Natomiast w kolumnie Gminna Ewidencja Zabytków winien być zapis Opracowana (brak Zarządzenia). Gminna ewidencja gminy Siechnice jest opublikowana na BIP gminy Siechnice	(Strona 80) W tabeli wkradł się błąd odnośnie podpisów. Druga kolumna została poprawiona o podpis - Gminna Ewidencja Zabytków, a trzecia - Gminny Program Opieki nad Zabytkami.
		(Strona 78) Rozdział "5.5 Gminne ewidencje zabytków i gminne programy opieki nad zabytkami na terenie powiatu wrocławskiego"	Może warto w tym rozdziale dopisać jako "dobre praktyki" inicjatywy podejmowane przez powiat i poszczególne gminy w zakresie dotowania prac przy zabytkach. Informacje na temat aktywności działań gminy Siechnice w tej kwestii można znaleźć m.in. tutaj http://siechnice.gmina.pl/strona-1931-dotacje-na-zabytki.html	(Strona 83) Uwagę tą uwzględniono w Rozdziale 6 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego powiatu. Analiza szans i zagrożeń. Dodano ją do tabelki nr 6 - Mocne strony, ostatni podpunkt.
3.	Zarząd Powiatu Wrocławskiego	(Strona 25) Rozdział "5.2.1 Charakterystyka powiatu"	Weryfikacja szlaku pielgrzymkowego Drogi Św. Jakuba	(Strona 25) Dopisano gminę Mietków, gmina Kąty Wrocławskie została usunięta, gdyż przez jej teren szlak nie przebiega.

RELIKT Pracownia Archeologiczna
 Judyta Nawrot-Bukowiec
 ul. Armii Krajowej 2/3, 39-100 Ropczyce
 NIP: 5170193064, REGON 366853437
 tel. 783 798 165